

חוי דעת

לימודי דעת
LIMUDEI DAAT
ללמוד • לדעת • להתקדם

ההלכה השבועית מבית לימודי דעת | מרכז ללימודי הלכה

עלון 91

בגליון השבוע

הלכות שבת • המשך מלאכת מבעיר

אין ללמוד הלכה למעשה מתוך גליון זה. בכל שאלה יש להוועץ במורה הוראה.

הלכות שבת

האם מותר להזיז שולחן שיש עליו נרות שמן וכדו'?

כל נר אשר חומר הבעירה שלו הוא נוזלי כנר שמן, או נר נשמה וכדומה, אסור לסלטם באופן שחומר הבעירה יתנועע לכאן ולכאן, משום שכשהשמן מתקרב לפתילה הוא מגדיל את הלהבה וזה בכלל מבעיר, וכשמתרחק ממנה הוא מקטין את הלהבה וזה בכלל מכבה (שו"ע סי' רע"ז ומ"ב ס"ק ז'). ולכן יש להיזהר כשבא להזיז שולחן שיש עליו נרות כאלו שלא יזיזנו באופן שמלטל את הנרות כנ"ל, אלא יזיזנו בנחת.

ודע שכל זה לענין איסור מבעיר ומכבה, אבל יש בזה עוד ענין של איסור מוקצה שנעשה השולחן בסיס לנרות, והעצה לזה שישים חלות ע"ג השולחן מערב שבת.

גזירת "שמא יטה"

גזרו חז"ל שלא יקרא אדם בשבת לאור הנר, וזאת משום שחששו שמא בעת קריאתו יכה אורו של הנר ויבוא להטותו כדי להגדיל אורו, ויעבור על איסור מבעיר ומכבה כנתבאר לעיל (שו"ע סי' רע"ה סעיף א').

ולאו דווקא לקרוא לאור הנר אסור, אלא כל דבר המצריך עיון כגון להבחין בין בגדים הדומים זה לזה, או לבדוק הציציות וכדו' (שם, וסעיף י"א, ומ"ב ס"ק א').

מה הדין אם הנר גבוה מאד?

גם נר שנמצא במקום גבוה מאד הוא

בכלל האיסור לקרות לאורו מפני שלא חלקו חז"ל בגזירתם (שו"ע שם סעיף א').

האם מותר לקרוא לאור הנר כשמעמיד שומר?

כשמעמיד אדם אחר לשומר שלא יטה מותר לקרוא לאור הנר [ואף אשתו יכולה להיות לו שומר] (שו"ע שם סעיף ג'). ודווקא כשממנה אותו לשומר ואומר לו "תן דעתך עלי שלא אטה", אבל בסתמא אפילו כשרבים בני הבית אסור כיון שחוששים שמא הם לא ישגיחו עליו ויבוא להטות (מ"ב ס"ק י').

וכמו כן ישנה עצה, שישים על הנר פתק שכתוב עליו "שבת היום ואסור להדליק", וזה ישמרנו שלא יטה (ביאור הלכה ד"ה לאור הנר). אמנם אם נפל הפתק באמצע השבת, יש לאסור מעתה להשתמש לאור הנר (הגרש"ז אויערבך זצ"ל, הובא בספר שלחן שלמה סי' רנ"ג ס"ק ט"ז אות ב').

איזה נרות הם בכלל הגזירה?

כל נרות שחומר הבעירה שלהם נוזלי הרי הם בכלל הגזירה, כגון שמן, נפט, או נרות הנקראים "נרונים" שהשעוה שבתוכם נמסה ונהיית נוזלית.

נרות שעוה נחלקו בזה הפוסקים, דעת השו"ע (שם) שאסור אף בנר שעוה, שאע"פ שלא שייך בהם הגזירה שמא יטה, יש חשש שמא ימחוט את הפתילה [שמסיר את ראש הפתילה] ויש בזה איסור מכבה. ודעת

האליה רבה בשם מלבושי יו"ט וכן דעת הגר"א שאף בנר שעוה יש חשש שמא יטה, (מ"ב ס"ק ג'). אבל דעת הב"ח בשם מהרש"ל וכן דעת הט"ז שאין איסור בקריאה לאור נר שעוה (מ"ב שם).

אמנם כל זה בנרות שעוה שבזמנם, אבל נרות שעוה שבזמנינו העשויים מחומרים משובחים הדולקים היטב כל זמן הבעירה [וגם נשארים מוצקים כל זמן זה], כתב המ"ב (שם) שמותר לקרוא לאורם בשבת, כיון שאף ביום חול אין דרך להטות בהם כלל.

מה הדין קריאה לאור נורות החשמל?

לפי המ"ב הנ"ל פשוט שאין איסור בקריאה לאור נורות החשמל, גם מטעם שהם דולקים היטב כל זמן שמחוברים לחשמל, וגם שאין בהם מצב של הטייה.

[אולם דעת החזו"א לאסור קריאה וכדו' אף לאור החשמל, וכמו כן דעתו לאסור אף באופן ששם פתק על הנר או על מתג החשמל (הובא בספר חוט שני ח"ד פרק פ"ד ס"ק ב' אות א', וכן בספר דינים והנהגות מהחזו"א פרק ט' סעיף י"ב). וביאר הגר"נ קרליץ שליט"א (בספר חוט שני שם ע"ש) שטעמו, כיון שגם בחשמל ישנם פעמים שצריך תיקונים במערכת החשמל או חוטים שהתרופפו וכדו', ואע"פ שמשום זה לבד לא היו גוזרים, אחר שגזרו על נר כבר לא חלקו בגזרתם].

הלכות שבת - המשך

זה דומה להוספת שמן לנר, כיון שבמנורה זו האפשרות של שינוי עוצמת האור כבר נמצאת במנורה עצמה, ואין זה כהבאת שמן ממקום אחר.

זמנים המותרים בקריאה לאור הנר

בליל יום הכיפורים התירו חז"ל לקרוא במחזוריים לאור הנר, והטעם מפני שאימת יום הכיפורים עליו ולא יבוא להטות את הנר (שו"ע שם סעיף ח').

וכן ביום הראשון של פסח ["ליל הסדר"] מותר לקרוא את ההגדה לאור הנר, מפני שההגדה שגורה בפי רוב בני אדם לכל הפחות במקצת ומשום כך אין צריך עיון גדול בקריאתה (שם סעיף ט'). וכתב המ"ב (ס"ק י"ז), שאף לעם הארץ גמור שאין ההגדה שגורה בפיו כלל, אפשר שיש להקל לו לקרוא מתוך ההגדה, כדי שלא יבטל מצות אמירת ההגדה שהיא מן התורה. ■

מה הדין בנורת חשמל שיש בה עמעם? לכו"ע.

ולפי"ז לכאורה כן הדין בנורת חשמל שיש בה עמעם, וכן דעת הגרש"ז אויערבך זצ"ל (הובא בספר שש"כ פרק י"ג סעיף ל"ב והערה קי"ב), והוסיף בזה עוד טעם להתיר, שסיבוב המתג להגדיל את עוצמת האור הרי הוא כהוספת שמן לנר, ולא מצינו שחששו חז"ל אלא להטות את השמן הקיים כבר בנר ולא להוסיף עוד שמן לנר. וסיים שם שטוב יעשה אם יכסה את המתג מבעוד יום, וכהביאור הלכה הנ"ל.

אבל דעת האור לציון (ח"ב פרק י"ח תשובה י"ח), לאסור לקרוא לאור מנורת חשמל שיש בה עמעם [והתיר רק לצורך תלמוד תורה, וכהביאור הלכה הנ"ל], וכן דעת הגרי"ש אלישיב שליט"א (ספר שבות יצחק שהיה וחזרה פרק כ"ב אות ב'), וכן דעת הגר"נ קרליץ שליט"א (חוט שני שם ס"ק א'). ובחוט שני (שם) ביאר שאין

הנה הביאור הלכה (ד"ה לאור הנר) כתב בשם "מסורת השולחן" להתיר להשתמש במנורת נפט שיש בה בורג בשביל לשנות את דרגת האור, משום שדרך אותה המנורה שדולקת כל הזמן כמו שכיוונו אותה בתחילה ואין אורה משתנה, ולכן אין חשש שיבוא לסובב את הבורג שהרי מסתמא כבר כיוון אותה לפני שבת לגודל האור שהוא רגיל בו גם בימות החול. וסיים הביאור הלכה שאף שאין היתר זה ברור, מ"מ יש לסמוך להקל בזה לענין תלמוד תורה, ובפרט אם לומד בבית המדרש לאור מנורה כזו שאז יש לצרף הדעה המתירה בציבור. אולם כ"ז כשאין לו אפשרות אחרת, אבל בביתו עדיף שיעשה את העצה להניח פתק על הבורג שבזה מותר

מרכז למודי דעת

מהיום תוכל לשלב למודי הלכה בתוך סדר היום העמוס שלך. הצטרף עוד היום לשעורי ההלכה מבית למודי דעת הנשלחים לאלפי בתים בארץ ובעולם ומביאים את הלומד לרמה גבוהה בידיעת הלכה.

- תכנית לימודים ייחודית המסייעת ללומד להגיע לרמה גבוהה בידיעת ההלכה.
- התכנית משלבת שיעורי הלכה כתובים הנשלחים בדיוור ישיר לבתי הלומדים, שאלות סיכום וחזרה, מבחנים תקופתיים, קשר עם רבנים ותעודה.
- שיעורים בהלכות: איסור והיתר, שבת, עירובין, נדה, מקוואות, חופה וקידושין, אבלות.
- למודי דיינות.
- הכנה מושלמת לבחינות ברבנות.
- מוכר לשנת שבתון

